

**SUOMEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLIITTINEN LINJA
MUUTTUNEESSA TURVALLISUUSYMPÄRISTÖSSÄ
PIENVALTIOTEORIAN NÄKÖKULMASTA
TARKASTELTUNA: SISÄLLÖNANALYYSI VUODEN 2024
PRESIDENTINVAALIKESKUSTELUISTA**

Anni Myllykoski
Kandidaatintutkielma
Politiikan tutkimus
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Anni Myllykoski	
Työn nimi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja muuttuneessa turvallisuusympäristössä pienvaltioteorian näkökulmasta tarkasteltuna: sisällönanalyysi vuoden 2024 presidentinvaalikeskusteluista	
Oppiaine Politiikan tutkimus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 37
Tiivistelmä <p>Helmikuussa vuonna 2022 Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä Suomen turvallisuusympäristö muuttui, ja Suomessa aloitettiin keskustelut mahdollisesta Nato-jäsenyydestä. Varsin ripeästi, jo keväällä 2023, Suomi hyväksyttiin Naton jäseneksi, ja Suomen aiemmin sotilaallisesti liittoutumaton linja muuttui. Tutkielman tarkoituksena on selvittää, millaisena Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja näyttäytyy nykyhetkessä, tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Tutkielman tarkemmat tutkimuskysymykset ovat: 1) millaiseksi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa asemoidaan ajankoh- taisessa poliittisessa keskustelussa ja 2) miten Suomen linjaa voidaan selittää ja ymmärtää pienvaltiotutkimuksen tarjoamasta näkökulmasta? Vastatakseni näihin kysymyksiin tarkastelen alkuvuoden 2024 presidentinvaaleihin liittyviä vaalikeskusteluja, ja erittelen teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin presidenttiehdokkaiden puheenvuoroista yhteisiä näkemyksiä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.</p> <p>Analyysissa muodostan viisi keskeistä kokonaisuutta, jotka kertovat Suomen yhteisestä ulko- ja turvalli- suuspoliittisesta linjasta. Nämä kokonaisuudet ovat: <i>suvereeni Suomi, Suomi osana kansainvälistä yhteisöä, sotilaallisesti liittoutunut Suomi, kahdenväliset suhteet ja muu yhteistyö</i> sekä <i>rauha toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena. Suomi osana kansainvälistä yhteisöä</i> -kokonaisuus jakautuu kahteen erilliseen teemaan nimeltä <i>kan- sainvälinen oikeus, lait ja sopimukset raameina kansalliselle toiminnalle</i> sekä <i>Euroopan unioni väliseen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle</i>. Näitä kokonaisuuksia ja teemoja pyrin ymmärtämään tuomalla analyysin tueksi pienvaltion toimintaa selittävää teoriointia. Analyysin ja tekemieni havaintojen pohjalta Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja näyttäytyy varsin yhtenäisenä sekä pienvaltion keinovalikoimaa strategisissa valinnoissa monipuolisesti hyödyntävänä. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan voi ym- märtää määrittävän pienvaltion kokemien rajoitteiden, mutta osin myös sen mahdollisuuksien kautta.</p>	
Asiasanat: Suomi, ulkopoliitikka, turvallisuuspolitiikka, kansallinen turvallisuus, pienvaltiotutkimus, pienvaltio	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja: Ohjaaja Kia Lindroos	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	AIKAISEMMASTA TUTKIMUKSESTA JA PIENVALTIOTUTKIMUKSEN TARJOAMASTA VIITEKEHYKSESTÄ.....	3
2.1	Kansallinen turvallisuus ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskiössä.....	4
2.2	Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan taustaa ja näkökulmat aikaisemmassa tutkimuksessa	5
2.3	Pienvaltion määritelmästä ja sen tarjoamasta lähestymistavasta	7
2.4	Pienvaltion itseymmärryksen merkitys: turvallisuusidentiteetti ja poliittis-sotilaallinen kulttuuri	8
2.5	Pienvaltion turvallisuusstrategiat.....	10
3	AINEISTON JA MENETELMÄN ESITTELY	13
3.1	Aineistonkeruu ja aineiston esittely	13
3.2	Aineiston analyysi sisällönanalyysin keinoin.....	14
4	ANALYYSI	17
4.1	Suvereeni Suomi.....	18
4.2	Suomi osana kansainvälistä yhteisöä.....	20
4.2.1	Kansainvälinen oikeus, lait ja sopimukset raameina kansalliselle toiminnalle	20
4.2.2	Euroopan unioni välineenä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle	22
4.3	Sotilaallisesti liittoutunut Suomi.....	24
4.4	Kahdenväliset suhteet ja muu yhteistyö.....	26
4.5	Rauha toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena.....	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA.....	31
	LÄHTEET	34
	Aineisto	34
	Kirjallisuus ja muut lähteet	34

1 JOHDANTO

24. helmikuuta vuonna 2022 Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa. Hyökkäyssodan myötä Suomen turvallisuusympäristössä tapahtui muutos, joka on edellyttänyt uudenlaista otetta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla. Keskustelut mahdollisesta liittymisestä Pohjois-Atlantin sotilasliittoon (Natoon) aloitettiin, ja ajatus sai-kin varsin suuren kannatuksen niin poliittisten päättäjien kuin Suomen kansankin keskuudessa. Huhtikuussa vuonna 2023 Suomi liittyi Naton jäseneksi ja saman vuoden joulukuussa Suomi allekirjoitti kahdenvälisen puolustusyhteistyösopimuksen Yhdysvaltojen kanssa. Pitkään hyväksytty ja hyvänä pidetty linja sotilaallisesti liittoutumattomasta Suomesta tuli tiensä päätökseen.

Tässä tutkielmassa keskityn tarkastelemaan tätä Suomen ajankohtaista ja aiemmasta muuttunutta ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa pienvaltiotutkimuksen tarjoamien lähtökohtien avulla. Tarkemmat tutkimuskysymykseni ovat: 1) millaiseksi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa asemoidaan ajankohtaisessa poliittisessä keskustelussa ja 2) miten Suomen linjaa voidaan selittää ja ymmärtää pienvaltiotutkimuksen tarjoamasta näkökulmasta? Tutkielman laajempa tavoitteena onkin myös ymmärtää, millaisia strategisia valintoja Suomen kansallisen turvallisuuden säilyttämiseksi tehdään ulko- ja turvallisuuspolitiikan keinoin. Viimeaikaisten tapahtumien myötä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen asemoituminen on herättänyt kiinnostusta niin poliittisella kentällä kuin muutoin yhteiskunnallisessa keskustelussa. Oma-kohtaisen kiinnostuksen lisäksi aiheen ajankohtaisuus ja muutokset Suomen tilanteessa tekevät tästä tutkimuksesta mielekkään ja merkityksellisen.

Tutkielman aineisto koostuu neljästä televisioidusta presidentinvaalikeskustelusta, jotka ovat eri mediatoimijoiden tuottamia. Alkuvuoden 2024

presidentinvaaleissa ulko- ja turvallisuuspoliittiset aiheet ovat olleet poliittisen keskustelun ytimessä, minkä vuoksi presidentinvaalikeskustelut tarjoavat tutkielmalleni hyvän aineiston Suomen linjan tarkasteluun muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Aineiston tarkastelussa hyödynnän teoriaohjaavaa sisällönanalyysia tutkimuskysymysten kannalta merkitsevien teemojen havaitsemiseksi. Samankaltaisuudet presidenttiehdokkaiden näkemyksissä luovat kuvaa siitä, millaisena Suomen yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja nähdään ja koetaan nykypäivänä. Ehdokkaiden näkemykset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kertovat myös, millaisen suunnan uusi presidentti voi ottaa roolissaan Suomen ulkopolitiikan johdossa. Aineistosta havaitsemistani teemoista, yhteisesti ehdokkaiden välillä jaetuista näkemyksistä, muodostan analyysissa laajemmat Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjasta kertovat kokonaisuudet. Näitä kokonaisuuksia tuen tuomalla pienvaltiota koskevaa teoriointia osaksi analyysia.

Tutkielmassa lähdän liikkeelle kansallisen turvallisuuden määrittelystä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena ja etenen aiheen taustoituksen sekä aikaisemman tutkimuksen kautta pienvaltiotutkimuksen tarjoaman näkökulman esittelyyn. Aineiston ja hyödyntämäni analyysimenetelmän esittelyn jälkeen jatkan analyysiin, jossa tarkastelen aineistosta esiin nousevia aihekokonaisuuksia pienvaltiotutkimuksen tarjoamaa teoriataustaa hyödyntäen. Analyysin jälkeen etenen tutkielman johtopäätöksiin ja kokoavaan pohdintaan.

2 AIKAISEMMASTA TUTKIMUKSESTA JA PIENVALTIOTUTKIMUKSEN TARJOAMASTA VIITEKEHYKSESTÄ

Valtion ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaukset määrittelevät valtion toimintaa kansainvälisissä suhteissa omien etujen ajamiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Tutkielmassani keskityn Suomen turvallisuuteen pääasiassa suhteessa ulkoisiin toimijoihin, vaikka kansallinen turvallisuus käsittääkin myös sisäisen turvallisuuden aspektin. Täsmennän kansallisen turvallisuuden ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan suhdetta ennen etenemistä aiempaan tutkimukseen ja omaksumaani teoriataustaan.

Koska tutkimukseni tarkoituksena on tarkastella Suomen ajankohtaisia linjauksia kansallisen turvallisuuden säilyttämiseksi muuttuneessa turvallisuusympäristössä, on olennaista tuoda esille, millaisiin aiheisiin tutkimus on aiemmin keskittynyt ja millaisista näkökulmista ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimusta on lähestytty. Aikaisemman tutkimuksen ja taustan esittelyn jälkeen siirryn tutkielmani oman lähestymistavan, pienvaltiotutkimuksen tarjoamien lähtökohtien, esittelyyn. Pienvaltiotutkimus on kansainvälisten suhteiden tutkimuksen osa-alue, joka keskittyy tarkastelemaan pienen valtion toimintaa ja selviytymistä kansainvälisellä areenalla. Pienvaltioita koskeva tutkimus tarjoaa näkökulman, jonka kautta on mahdollista tarkastella ja ymmärtää Suomen kaltaisen pienen valtion politiikkaa ja strategioita turvallisuuden säilyttämiseksi ajankohtaisessa, muuttuvassa turvallisuusympäristössä.

2.1 Kansallinen turvallisuus ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskiössä

Yleisesti turvallisuus voidaan ymmärtää uhan poissaolona tai tilana, jossa vahingon tapahtuminen hankituille arvoille on minimoitu (Baldwin, 1997, 26). Turvallisuutta tarkasteltaessa on hyvä määritellä kenelle turvaa tuotetaan ja mitkä ovat ne arvot, joita halutaan suojella (Baldwin, 1997, 26–27; Wiberg, 1987, 340–341). Tutkimuksessani mitä ilmeinen turvan kohde on Suomi ja Suomen kansalaiset, sillä tarkastelen juuri Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Toisin sanoen tutkielmani keskiössä on siis Suomen kansallinen turvallisuus, jonka tässä asiayhteydessä ymmärretään käsittävän sekä Suomen valtion että Suomen kansalaiset menemättä kuitenkaan yksilön turvallisuuden tasolle. Kansainvälisessä järjestelmässä turvallisuus yleensäkin ymmärretään yksittäisten suvereenien valtioiden näkökulmasta (Buzan, 1991, 22), joten siksi tämä määritelmä on ilmeinen.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa *”Vahva ja välittävä Suomi”* (20.6.2023) linjataan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tähtäävän Suomen itsenäisyyden turvaamiseen, alueelliseen koskemattomuuteen, sotilaallisen konfliktiin joutumisen estämiseen sekä suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamiseen. Hallitusohjelmassa kerrotaan, että Suomi toimii sotilaallisten uhkien ehkäisemiseksi ja jännitteiden vähentämiseksi. (Valtioneuvosto, 2023, 157.) Myös aiemman hallituksen toimikaudella vuonna 2020 julkaistussa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa nimetään nämä samat tavoitteet Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle, ja niitä täydennetään kevään 2022 ajankohtaiselonteossa, jossa painotetaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pohjaavan kansallisen liikkumatilan sekä valinnanmahdollisuuden ylläpitämiseen myös muuttuneessa turvallisuusympäristössä (Ulkoministeriö, 2020, 2022). Valtioneuvoston julkilausumien myötä Suomen kaikkein tärkeimmät varjeltavat arvot ovat täten siis hyvin selkeät: Suomen suvereniteetti ja rauha. Perinteisesti kansallinen turvallisuus yhdistetäänkin ajatukseen poliittisesta itsenäisyydestä ja alueellisesta koskemattomuudesta (Baldwin, 1997, 27). Valtion suvereniteetin ja itsenäisyyden säilyttäminen on valtion kaiken toiminnan keskiössä – niin lähtökohtana kuin tavoitteenakin.

Nyt kun Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tarkoitus on määritelty kansallisen turvallisuuden kautta, on hyvä tehdä katselmus aikaisempaan tutkimukseen aiheen tiimoilta ja edetä pienvaltiotutkimuksen tarjoamaan viitekehykseen, joka auttaa ymmärtämään, miten kansallinen turvallisuus voidaan pyrkiä säilyttämään.

2.2 Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan taustaa ja näkökulmat aikaisemmassa tutkimuksessa

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat tutkimukset on useimmiten kirjoitettu joko historian tai politiikan tutkimuksen tarjoamista lähtökohdista (Forsberg, 2023, 93). Tämä näyttäytyy varsin ymmärrettävänä, sillä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen asemoitumisen kannalta historian tapahtumat tarjoavat mielenkiintoista ja oleellista kontekstia tutkimukselle. Talvi- ja jatkosodan jälkeinen poliittinen ilmapiiri Suomessa sekä kylmän sodan aikainen maailmanpoliittinen tilanne sai Suomen pysyttelemään neutraalissa linjassa niin sotilaallisesti kuin taloudellisestikin. Tuota aikaa ja Suomen neutraalia ulkopoliittista linjaa on usein tutkittu suomettumisen ja Suomen Venäjä-suhteiden näkökulmasta. Suomettuminen on tarjonnut näkökulmaa tutkimukseen myös vielä 2010- ja 2020-luvuilla. Esimerkiksi Tuomas Forsbergin ja Matti Pesun (2016) sekä David Arterin (2023) artikkeleissa suomettumista tarkastellaan eräänlaisena onnistuneena, mutta riskejä sisältäneenä strategiana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan historiassa.

Vuonna 1995 Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi ja identifioitui osaksi länttä yhä vahvemmin. Suomi otti Euroopan unionin jäsenenä varsin aktiivisen roolin kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi, eikä vastustanut unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan kehittämistä (Tiilikainen, 2010, 171–173). Forsbergin (2023, 93) mukaan kylmän sodan jälkeisenä aikana tutkimuksessa keskeisiksi aiheiksi nousikin Suomen jäsenyys ja rooli Euroopan unionissa sekä jäsenyyden vaikutukset Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan. Samoihin aikoihin Euroopan unioniin liittymisen kanssa Suomi ryhtyi myös Naton rauhankumppaniksi. Suomen

aktiivisuus Nato-yhteistyössä näyttäytyi muun muassa halukkuutena lisätä sotilaalista yhteensopivuutta Naton rakenteiden kanssa (Forsberg & Vaahtoranta, 2001, 86; Tiilikainen, 2010, 173).

Kylmän sodan jälkeinen Suomi ei ollut enää neutraalissa asemassa, muttei toisaalta myöskään sotilaallisesti liittoutunut. Suomen kanssa samaan aikaan myös Ruotsi liittyi Euroopan unionin jäseneksi. Suomen ja Ruotsin samankaltaista linjaa Euroopan unionin jäsenmaana, mutta kuitenkin Naton ulkopuolella tarkastellaan muun muassa Forsbergin ja Tapani Vaahtorannan (2001) tutkimuksessa, jossa Suomen ja Ruotsin katsotaan luottavan EU:n tarjoamaan vakauten ja valtioiden yhteistyöhön Naton kanssa ilman, että tarvetta sotilaalliselle liittoutumiselle olisi. Suomen ja Ruotsin samankaltainen kehityskulku ulko- ja turvallisuuspolitiikassa pohjaa pitkään harjoitetulle yhteistyölle naapurimaiden välillä. Tämä yhteistyö syveni, kun Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välille perustettiin pohjoismainen puolustusyhteistyöhanke NORDEFKO vuonna 2009 (Winnerstig, 2014, 157).

Pitkään on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö määrittynyt pääasiassa Euroopan unionin ja muun alueelliseen yhteistyön kautta, kunnes Venäjän helmikuussa vuonna 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainassa muutti Suomen turvallisuusympäristöä ja käynnisti keskustelut mahdollisesta Nato-jäsenyydestä. Nato-jäsenyyden hakeminen saikin lopulta varsin yksimielisen kansan tuen, ja muiden Nato-jäsenvaltioiden hyväksynnän myötä prosessi eteni jäsenyyspapereiden allekirjoittamiseen huhtikuussa vuonna 2023. Saman vuoden joulukuussa Suomi solmi Yhdysvaltojen kanssa puolustusyhteistyösopimuksen (DCA-sopimus), joka syventää Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistyötä turvallisuuden vahvistamiseksi sekä tukee Suomen Nato-jäsenyyttä. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on siis tapahtunut perustavanlaatuisen muutos. Jatkumona aiemmalle Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimukselle nyt onkin olennaista tarkastella, millaisena Suomen linja näyttäytyy tällä hetkellä ja miten Suomi asemoituu nyt myös sotilaallisesti liittoutuneena valtiona.

2.3 Pienvaltion määritelmästä ja sen tarjoamasta lähestymistavasta

Politiikan tutkija Laurent Goetschelin (2010, 14) mukaan valta on hyvin perustavanlaatuinen käsite politiikan tutkimuksen kentällä. Vallan käsite on keskeinen myös pienvaltiotutkimuksessa, jossa valtion pienuus on usein yhdistetty valtion käsissä olevan vallan suuruuteen – tarkemmin sanottuna pienvaltiolla olevaan vallan alijäämään, joka kumpuaa epäsymmetrisestä suhteesta suurempien valtioiden kanssa. Mistä epäsymmetrinen suhde sitten juontaa? Mikä määrittää valtion pienuuden? Perinteisen näkemyksen mukaan valtion pienuus määrittyy määrällisten tekijöiden, kuten esimerkiksi väestön, valtion maantieteellisen tai bruttokansantuotteen koon sekä esimerkiksi sotilaallisen valmiuden mukaan (Goetschel, 2010, 15; Long, 2017, 188). Tämä perinteinen näkemys on usein yhteydessä poliittiseen realismiin, jossa valtaa määrittävät aineelliset resurssit ja jossa pienvaltion ajatellaan olevan riippuvainen valtion ulkopuolisten tekijöiden päätöksistä (Long, 2017, 187–188). Poliittiseen realismiin tukeutuvaa käsitystä on kuitenkin kritisoitu uudemmassa kylmän sodan jälkeisessä pienvaltiotutkimuksessa. Longin (2017, 188) mukaan valtion valtaa määrittävät resurssit voivat olla muitakin kuin aineellisia. Nykyaikaisessa ymmärryksessä korostuu aineellisten resurssien ohella myös valtion kvalitatiiviset kyvyt eli esimerkiksi sovittelun ja suhteiden luomisen taidot (Goetschel, 2010, 16). Tämä kvalitatiivisten tekijöiden huomioiminen on olennainen osa konstruktivistista suuntausta, jossa normien nähdään luovan ympäristöä ja omaksutut identiteetit määrittävät valtioiden politiikkaa. Kun realismiin pohjautuva lähestymistapa rajaa pienvaltion kansainvälisissä suhteissa vain vallan objektiksi, nähdään konstruktivistisessa suuntauksessa pienvaltio kyvykkäämpänä itse vaikuttamaan tilanteeseensa. Uudenlaiset – realismista poikkeavat – liberaalit näkökulmat tekevät pienvaltiotutkimuksessa laajemman tarkastelun mahdolliseksi.

Kuten edellä on tullut ilmi, voi pienvaltion määrittely olla monitulkintaista, eikä täysin pitävää ja yhtenäistä kuvailua pienvaltion piirteistä ole. Ainoastaan ajatus vallan alijäämästä on usein yhteisesti jaettu, ja erään näkemyksen mukaan pienvaltioksi voidaankin ajatella kaikki valtiot, jotka ovat kokeneet voimakkaan naapurivaltion uhkaa (Knudsen, 1996, 5). Suomen ymmärtäminen pienvaltioksi on täysin

perusteltua jo tämän näkemyksen vuoksi, sillä niin historiassa kuin nykyhetkessäkin naapurivaltion, Venäjän, uhka on ollut ja on ilmeinen. Christopher Browningin (2006, 673–674) mukaan realistisen ja konstruktivistisen suuntauksen lisäksi myös kognitiivinen lähestymistapa pohjaa pienvaltion määritelmään vallan alijäämästä, mutta huomioi myös valtionjohtajien omat tulkinnat valtion kyvykkyydestä vaikuttavana tekijänä pienvaltioksi identifioitumiseen. Pienvaltion määrittelyn puutteista huolimatta pienvaltion käsite toimii ikään kuin tarkastelun välineenä erityisesti turvallisuutta ja uhkia käsiteltäessä, sillä pienvaltioiden kohtaamat ongelmat ovat usein luonteenomaisia ja samankaltaisia kaikille pienille valtioille (Knudsen, 1996, 4–5). Pienvaltiotutkimuksen lähtökohtien hyödyntäminen tutkimuksessani tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää ja selittää Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisissa valinnoissa viime aikoina tapahtuneita muutoksia ja nykyhetkessä vallitsevia näkemyksiä.

2.4 Pienvaltion itseymmärryksen merkitys: turvallisuusidentiteetti ja poliittis-sotilaallinen kulttuuri

Jotta pienvaltion ulko- ja turvallisuuspoliittisten toimien ymmärtäminen on mahdollista, on hyvä ymmärtää valtion omaksumaa poliittis-sotilaallista kulttuuria sekä turvallisuusidentiteettiä. Nämä kaksi ovat toisiinsa limittyneitä aspekteja, jotka vaikuttavat valtion itseymmärrykseen omasta asemastaan. Goetschelin (2010) mukaan myös kognitiivisen lähestymistavan integroiminen pienvaltion harjoittaman politiikan tarkasteluun on oleellista. Poliittisen kulttuurin ja valtion identiteetin tunnistaminen auttaa ymmärtämään lähtökohtia ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjauksien takana.

Niin sanottu pienvaltiomentaali on perinteisesti rakentunut ajatukselle määrällisten resurssien vähäisyydestä ja toiminnan sopeuttamisesta sen mukaan, mutta konstruktivistisen näkökulman myötä pienvaltion käytökseen nähdään vaikuttavan myös valtion oma identiteetti, joka rakentuu suhteessa ympäristössä vallitseviin normeihin (Goetschel, 2010, 28). Vallitsevat normit määrittelevät toimintaa ja esimerkiksi sen hyväksyttävyyttä. Valtion turvallisuutta koskevaa toimintaa tarkasteltaessa kiinnostus kohdistuu erityisesti valtion turvallisuusidentiteettiin, joka Goetschelin

(2010, 28) mukaan koostuu sen historiallisista kokemuksista sekä niihin liitetyistä mielikuvista ja myyteistä. Suomen historiasta esimerkiksi sodat Venäjää vastaan ajavat asiansa vaikuttimina Suomen turvallisuusidentiteettiin ja -politiikkaan vielä tänäkin päivänä. Kun aikaa on kulunut näistä tapahtumista, myös niistä jääneet kertomukset elävät kansalaisten mielissä luoden merkityksiä ja perusteluita tietynlaiselle tai tavoitellulle politiikalle. Poliittis-sotilaallinen kulttuuri nivoutuu yhteen valtion turvallisuusidentiteetin kanssa vaikuttaen siihen, miten yhteiskunnan jäsenet ymmärtävät oman kansallisen turvallisuutensa ja siihen liittyvät toimet eli esimerkiksi armeijan instituutiona. Kuten turvallisuusidentiteetti, myös poliittis-sotilaallinen kulttuuri muovautuu suhteessa sekä valtion ulkoiseen että sisäiseen toimintaan. (Berger, 1996, 187.) Suomessa suhtautuminen yleiseen asevelvollisuuteen ja Puolustusvoimien toimintaan on perinteisesti ollut varsin hyvä. Sotilaallisen liittoutumattomuuden myötä Suomen puolustus on pitkään nojannut omiin kansallisiin kykyihin, joten tätä toimintavalmiutta on myös ylläpidetty. Luottamus Suomen omaan kykyyn puolustaa itseään on ollut vahvaa.

On ilmeistä, että vain realismin määrittämät olosuhteet ja rationaaliset päätökset eivät yksinään onnistu täysin selittämään pienvaltion toimintaa. Vaikka valtion pieni alueellinen koko säilyy tekijänä turvallisuusidentiteetille vaikuttaen historiallisten kokemusten syntyyn ja mielikuviin, pysyy se silti varsin marginaalisessa roolissa (Goetschel, 2010, 28). Myös ympäröivän yhteisön vaikutus sekä itseymmärrys tulee ottaa osaksi tarkastelua. Kuten Browning (2006, 671–672) toteaaakin, realismi ei kykene tunnistamaan pienvaltioiden subjektiivisia ja historiallisia kokemuksia tai omaa erityistä identiteettiä vaikuttimena valtion harjoittamaan politiikkaan. Perinteisen ja yhteisen pienten valtioiden välillä jaetun pienvaltiomentaliteetin hyväksyminen sellaisenaan määrällisiin tekijöihin perustuen ei tarjoa tyydyttävää selitystä ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksille. Onhan todettu, että esimerkiksi Euroopan pienvaltioiden ulkopoliittika harvoin on keskenään identtistä (Knudsen, 2002, 194–195; Vaicekauskaitè, 2017, 8). Tästä syystä omaksunkin tässä tutkimuksessa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tarkastelussa monipuolisen näkökulman pienvaltion toiminnan ymmärtämiseksi. Tämä monipuolinen näkökulma tunnistaa sekä realismin että konstruktivismiin periaatteita valtion itseymmärrystä unohtamatta.

2.5 Pienvaltion turvallisuusstrategiat

Pienvaltion harjoittama ulko- ja turvallisuuspolitiikka pyrkii minimoimaan tai kompensoimaan koettua valta-alijäämää (Goetschel, 2010, 19). Pienvaltioiden ulko- ja turvallisuuspolitiikasta voidaan tunnistaa erilaisia strategioita, joiden kautta valtaa voidaan pyrkiä lisäämään ja kansallinen turvallisuus suojaamaan.

Pienvaltion ulko- ja turvallisuuspoliittisia strategiat nojaavat kirjallisuudessa usein realistiselle perinteelle, sillä pienvaltion tutkimuksen varhaisina aikoina kylmän sodan aikaan, 1950–1970-luvuilla, kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa realismi oli vallitseva suuntaus ja turvallisuus tutkimuskohteena oli keskeinen (Neumann & Gstöhl, 2006, 15–16). Nykyaikaisempien käsityksien tunnistuessa valtion omat subjektiiviset kokemukset identiteetissä ja poliittis-sotilaallisessa kulttuurissa, on mielestäni myös realismille pohjautuvissa strategioissa hyvä tunnistaa pienvaltion oma kyky arvioida ja punnita turvallisuutensa kannalta tärkeitä toimia. Joskus pienvaltion aiemmillä kokemuksilla saattaa olla jopa suurempi vaikutus strategian valintaan, esimerkiksi liittoutumispäätöksen yhteydessä, kuin kulloinkin koetulla ulkoisella uhalla (Reiter, 1994, 526).

Pienvaltiolle keskeinen haaste ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on niin sanottu turvallisuusdilemma, jossa uusista toimista päätettäessä on keskeistä arvioida, parantuuko kansallinen turvallisuus vai heikentyykö se toimien myötä. Turvallisuusdilemman ytimessä on ajatus siitä, että kun valtio toimii turvallisuutensa maksimoimiseksi, heikentää se samalla toisen valtion turvallisuuden tunnetta ja voi täten provosoida tätä uhkaavaan käytökseen (Jervis, 1978, 138). Tämä dilemma esiintyy hieman erilaisena eri tilanteissa. Esimerkiksi liittoutumisesta päätettäessä ilmenee liittoutumisen dilemma, jossa on arvioitava, säilyvätkö kansallinen turvallisuus ja suvereniteetti paremmin liittoutumalla, ja siten puolustusta lisäämällä, vai olemalla liittoutumatta. Esimerkiksi Suomen pitkä linja pysytellä sotilaallisesti liittoutumattomana oli eräänlainen ratkaisu dilemmaan. Suomen nykyinen linja ei kuitenkaan ole enää neutraali, joten liittoutumiseen liittyvien pienvaltion vaihtoehtojen huomioiminen on oleellista.

Pienvaltio voi yrittää taata kansallisen turvallisuutensa liittoutumalla suuremman vallan kanssa. Tällöin kyseessä voi olla liittouma uhkaavalle valtiolle

vastakkaisen valtion kanssa (balance) tai liittouma uhkaavan valtion kanssa (bandwagon) uhan taannuttamiseksi (Walt, 1985, 4; Reiter, 1994, 500). Liittoutuminen ystävällisen ja suuremman vallan kanssa takaa pienvaltiolle turvaa, mutta saattaa turvallisuusdilemman mukaisesti provosoida uhkaavaa valtiota suurempiin toimiin. Vastavasti liittoutuminen saattaa rajoittaa pienvaltion suvereniteettia päättää omasta politiikastaan, sillä liittouman ollessa vastavuoroinen, on pienvaltion tarvittaessa avustettava liittolaistaan tilanteissa, joissa pienvaltiolla itsellään ei olisi omia intressejä (Wi-berg, 1987, 343–344; Goetschel, 2010, 26). Myös liittoutuminen ei niin voimakkaan val- lan, esimerkiksi toisen pienvaltion, kanssa voi näyttäytyä pienvaltiolle mielekkäänä vaihtoehtona, koska heikot liittolaiset ovat yhtä lailla riippuvaisia toistensa tuesta. Do- minoivaa asemaa ei täten synny, eikä suurta riskiä ulkopoliittikkaa koskevan päätök- sentekovallan kaventumiselle ole. (Walt, 1985, 6.) Pienvaltion tulee siis liittoumaa har- kitessaan ratkaista liittoutumisen dilemma tekemällä päätös itselleen sopivasta komp- romissista autonomisen päätöksenteon sekä turvan välillä.

Pienvaltio voi myös pyrkiä kollektiivisen puolustuksen tai turvan piiriin mo- nenkeskisten liittoumien ja organisaatioiden kautta. Tällaisia ovat esimerkiksi sotilas- liitto Nato ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ. Sotilasliitossa liittolai- nen on velvoitettu tulemaan toisen liittolaisen apuun tämän joutuessa aggression koh- teeksi (Ruggie, 1992, 331), kun taas muissa monenkeskisissä yhteisöissä – joissa jäse- nien intressit saattavat olla vastakkaiset – tällaista velvoitetta ei ole. Knudsenin (1996, 15–16) mukaan moninapaiset turvallisuusyhteisöt saattavatkin usein näyttäytyä yhte- näistä liittoumaa heikompina toiminnassaan rauhan ylläpitämiseksi. Pienvaltiolle jä- senyys monenkeskisissä turvallisuusyhteisöissä ja kansainvälisissä instituutioissa tar- joaa kuitenkin mahdollisuuden vahvistaa asemaansa aineellisten resurssien puut- teesta huolimatta. Kuten edellä on tullut ilmi, nykyaikaisemmassa pienvaltiotutki- muksessa tunnistetaan myös pienvaltion kyvyt valtioiden välisissä suhteissa. Pienväl- tio voidaan nähdä globaalina toimijana, joka työskentelee kansainvälisessä yhteisössä yhteisten normien, kuten rauhan ja oikeudenmukaisuuden, ylläpitämiseksi (Wivel, 2005, 408; Kristjánsson, 2022). Rauhallisen maailmanjärjestyksen ja kansainvälisten normien puolesta puhuminen näyttäytyy hyvin ymmärrettävänä pienvaltion omien intressien eli muun muassa suvereniteetin säilyttämisen kannalta, mutta se myös

tarjoaa pienvaltiolle mahdollisuuden kerryttää vaikutusvaltaa kansainvälisellä areenalla. Diplomaattisten taitojen hyödyntäminen kansainvälisellä areenalla mahdollistaa ennaltaehkäisevän työn, jotta aineellisten resurssien käyttö ja sotilaallisten liittoumien valjastaminen käytäntöön eivät tulisi tarpeellisiksi. Jäsenyys kansainvälisessä organisaatiossa, esimerkiksi Yhdistyneissä kansakunnissa (YK) tai enempi sitovassa Euroopan Unionissa, kuitenkin rajoittaa autonomista päätöksentekoa, mutta kuten edellä kuvattu, tuo mukanaan myös etuja. Integraatiodilemma pakottaa pienvaltion päättäjät autonomisen päätöksenteon ja vaikutusvallan väliseen kompromissiin valta-alijäämän minimoimiseksi (Goetschel, 2010, 23–27).

Pienvaltion pienuus tulkitaan usein negatiiviseksi piirteeksi, oli kyse sitten poliittiseen realismiin tukeutuvassa teorioinnissa tai konstruktivistisemmassa lähestymistavassa. Uudemmassa pienvaltioita käsittelevässä tutkimuksessa on yleistynyt ajatus pienvaltion mahdollisuudesta valjastaa pienuus edukseen. Browningin (2006, 673–674) mukaan pienvaltio voi itse määrittellä itsensä pienvaltioksi ja luoda positiivista pienvaltion identiteettiä strategisena keinona. Tällöin valtion pienuus ei näyttäydykään enää ainoastaan rajoittavana tekijänä, vaan voi tarjota keinoja turvallisuuden säilyttämiseen sekä intressien tavoitteluun. Pienvaltion yleistetty rooli rauhan rakentajana ja moraalin valvojana kansainvälisellä areenalla ei esitä pienvaltiota uhkaavana toimijana, vaan ennemminkin tarjoaa mahdollisuuden toimia vapaammin (Browning, 2006, 674). Pienvaltion identiteetti voi täten toimia ”erityisenä sisäisenä voimana”, jonka avulla pienvaltio voi vahvistaa asemaansa kansainvälisellä areenalla (Long, 2017, 195–196).

Pienvaltion mahdolliset ulko- ja turvallisuuspolitiikan strategiat kattavat sekä liittoutumisen vaihtoehdot että jäsenyydet kansainvälisissä yhteisöissä, mutta edellyttävät päättäjiltä tarkkaa pohdintaa siitä, mikä strategia lopulta tarjoaa parhaimmat olosuhteet valtion suvereniteetin säilyttämiseksi. Pienvaltion strateginen linja voi usein olla moninainen, mutta esimerkiksi sotilaallinen liittouma määrittää toimintaa ja harjoitettavaa politiikkaa huomattavasti.

3 AINEISTON JA MENETELMÄN ESITTELY

3.1 Aineistonkeruu ja aineiston esittely

Tutkimukseni aineisto koostuu neljästä eri vaalikeskustelusta, joissa yhdeksän presidenttiehdokasta (Alexander Stubb, Pekka Haavisto, Jussi Halla-aho, Olli Rehn, Mika Aaltola, Jutta Urpilainen, Li Andersson, Sari Essayah sekä Harry Harkimo) keskustelee juontajien fasilitoimana ajankohtaisista poliittisista aiheista. Aineistonkeruu tapahtui Suomen suurimpien mediatoimijoiden sisältöjä tarkastelemalla ja vaalikeskusteluja sekä -tentejä seuraamalla. Lopulta tutkimukseni aineistoksi valikoitu Ylen (25.1.2024), MTV:n (15.12.2023), Iltä-Sanomien (16.1.2024) sekä Helsingin Sanomien (23.1.2024) tuottamat televisioidut ja myöhemmin suoratoistopalveluissa julkaistut vaalikeskustelut, sillä niissä keskustelunaiheet ovat tutkimuskysymyksieni kannalta osuvimmat sekä ehdokkaiden edustavuus on hyvä. Ainoastaan Helsingin Sanomien vaalikeskustelusta puuttuu ehdokas Essayah. Vaalikeskusteluissa keskustelua johtaa ja fasilitoi juontajat, joten keskustelunaiheet on jo ennalta osittain päätetty. Tämä juontajien valta määrittää keskustelun kulkua on mielestäni hyvä huomioida jo ennen varsinaiseen analyysiin siirtymistä. Vaalikeskustelujen sisältöön tutustuessani rajasin tutkimukseni kannalta epäolennaiset keskusteluosiot, kuten presidentin arvojohtajuuskeskustelun sekä sisäpolitiikkaa koskevan keskustelun, aineistoni ulkopuolelle. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta tärkeänä koin keskustelut Venäjän aloittamasta välineellistetyistä maahantulosta Suomen itärajalta, Ukrainan tilanteesta,

Yhdysvaltojen tulevista presidentinvaaleista sekä Pohjois-Atlantin puolustusliitto Naton, jonka tuore jäsen Suomi on. Nämä aiheet luovat mitä ilmeisemmin myös suuntaa analyysilleni, sillä ne jo itsessään ovat keskeisiä tekijöitä ja vaikuttimia Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Alkuvuoden 2024 presidentinvaaleihin liittyvän materiaalin hyödyntäminen tutkimukseni aineistona on mielestäni osuvaa ja perusteltua, koska aiheet, jotka niissä nousevat esille ovat suurilta osin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevia. Koska tutkimukseni tarkoituksena on muodostaa käsitys siitä, millainen Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja tänä päivänä on, tarjoaa presidentinvaalikeskustelut ajankohtaista informaatiota valtiomme päämieheksi pyrkivien henkilöiden näkemyksistä. Suomessa presidentin tärkein tehtävä on johtaa Suomen ulkopoliittikkaa yhdessä valtioneuvoston kanssa, joten presidenttiehdokkaiden näkemyksien tarkastelu on hyvinkin mielenkiintoista ja perusteltua Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa arvioitaessa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja itsessään määritellään poliittisella rintamalla, minkä vuoksi on mielestäni tärkeää, että tutkimuksen aineistossa kuuluu nimenomaisesti poliittisten toimijoiden ääni. Vaihtoehtoinen aineisto tutkimukselleni olisi täten voinut koostua myös esimerkiksi eduskuntakeskusteluista, mutta koska vaalikeskustelut tarjoavat ajankohtaisimmat näkemykset, valikoituivat ne analyysini kohteeksi.

3.2 Aineiston analyysi sisällönanalyysin keinoin

Hyödynnän tutkimuksessani teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi menetelmänä soveltuu aineiston analysointiin silloin, kun tavoitteena on tuottaa yleinen, selkeä ja tiivis kuvaus tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 103–108). Sisällönanalyysin avulla voin nostaa aineistosta esille tutkimuskysymykseni kannalta tärkeitä elementtejä eli Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjasta kertovia ilmaisuja, ja pienvaltiota käsittelevän teorian tukemana voin muodostaa analyysin Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta asemoitumisesta sekä sen merkityksistä.

Jotta vaalikeskusteluiden analysointi sisällönanalyysin keinoin oli mahdollista, tuli minun ensin litteroida keskustelut kirjalliseen muotoon. Tässä hyödynsin Microsoft 365 Word -tekstinkäsittelyohjelman toimintoa, jossa äänitiedoston saa ohjelman avulla muutettua kirjalliseen muotoon. Litterointitoiminnon hyödyntäminen oli tutkielman tekemiselle varatun rajallisen ajan vuoksi tarpeellista. Aineiston kirjalliseen muotoon saattamisen jälkeen pelkistin aineistotekstiä tutkimuksen kannalta selkeämpään muotoon rajaamalla juontajien puheenvuorot tarkastelun ulkopuolelle. Tämä on perusteltua, koska kiinnostuksen kohteena on nimenomaan presidenttiehdokkaiden näkemykset. Aineiston pelkistämistä voidaan kutsua myös redusoinniksi, joka tapahtuu tutkimuskysymyksen ohjaamana (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 109). Aineiston redusoinnin yhteydessä koodasin aineistosta ilmauksia, jotka näyttäytyivät tutkimuskysymyksen kannalta mielenkiintoisina. Sisällönanalyysin teossa yksi keskeisimmistä vaiheista on juuri aineiston koodaus eli aineistosta esiin nousevien tutkimuskysymyksen kannalta merkitsevien käsitteiden ja seikkojen tunnistaminen (Silvasti, 2014, 38–39). Käytännössä koodaus tapahtui merkitsemällä mielenkiintoiset ja osittain pelkistetympään muotoon muutetut ilmaisut sekä järjestämällä ne ehdokas-kohtaisesti. Tämän jälkeen tulostin aineiston paperiseen muotoon ja aloitin sen systemaattisen läpikäynnin yhtäläisten ja tarkempien koodien löytämiseksi eri ehdokkaiden välillä. Erottelin asiasisällöltään yhtäläiset koodit korostuskyniä hyödyntäen. Juuri samankaltaisten koodien etsiminen on olennaista, koska Suomella voi olla vain yksi yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja. Myös keinot, joilla Suomen linjaa ylläpidetään, ovat varsin vakiintuneet. Tämä ei kuitenkaan sulje pois yksittäisiä mielipide-eroja ehdokkaiden välillä, mutta ohjaa tarkasteluani yhtäläisyyksien suuntaan.

Kuten olen edellä tuonut ilmi, on tutkimukseni teoriaohjaava eli hyödynnän analyysini tukena pienvaltiota koskevaa teoriaa. Sisällönanalyysia voi tehdä joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Analyysimuoto riippuu siitä, millaisen roolin teoria saa aineiston hankinnassa, analyysissa ja myöhemmässä raportoinnissa. Aineistolähtöisessä analyysissa havainnot nousevat pelkästään aineistosta, kun taas teorialähtöisessä analyysissa teoria tarjoaa raamit aineiston analyysille. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 95–100.) Teoriaohjaava sisällönanalyysi tarjoaa tutkimukselleni näiden kahden edellä mainitun analyysitavan välimuodon. Teoriaohjaavassa

analyysissä tunnistetaan tutkijan omien ennakkotietojen vaikutus aineiston havainnointiin ja annetaan tutkijalle mahdollisuus ottaa teoria päättelynsä tueksi missä vaiheessa tahansa (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 95–100). Teoriaohjaavuuden tarjoama vapaus tulkita aineistoa juuri aineiston omilla ehdoilla, mutta kuitenkin tutkijan kerryttämää tietämystä hyödyntäen, luo hyvän asetelman juuri tälle tutkimukselle, jossa tarkoituksena on teorian tuella ymmärtää Suomen ajankohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittista asemoitumista.

4 ANALYYSI

Tarkastelemissani vaalikeskusteluissa nousee esille useita teemoja, joista sain tekemäni analyysin myötä koottua viisi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta asemoitumisesta kertovaa kokonaisuutta. Nämä viisi kokonaisuutta olen nimennyt seuraavanlaisesti: *suvereeni Suomi, Suomi osana kansainvälistä yhteisöä, sotilaallisesti liittoutunut Suomi, kahdenväliset suhteet ja muu yhteistyö sekä rauha toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena. Suomi osana kansainvälistä yhteisöä* -kokonaisuus jakautuu vielä kahteen erilliseen teemaan nimeltä *kansainvälinen oikeus, lait ja sopimukset raameina kansalliselle toiminnalle* sekä *Euroopan unioni välineenä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle*.

Ennen varsinaiseen analyysiin ja sen tuloksiin siirtymistä, on tärkeä tiedostaa eräät aineistosta tekemäni huomiot ja analyysiin vaikuttavat valinnat. Vaalikeskusteluissa ehdokkaiden puheenvuoroissa korostuu yhteinen näkemys Venäjistä uhkana. Keskusteluissa puhutaan venäläisiin hybridi-iskuihin varautumisesta ja korostetaan Venäjää aggressiivisena toimijana. Se, mitä vastaan Suomi hakee turvaa, on Venäjä ja Venäjän mahdolliset turvallisuutta uhkaavat toimet tulevaisuudessa. Koska tutkielmani lähtökohtana on Venäjän Ukrainassa aloittamasta sodasta seurannut Suomen turvallisuusympäristön muutos, koen, että Venäjän rooli Suomen kansallisen turvallisuuden vaarantavana tekijänä on jo alkuaan hyvin ilmeinen. Myös Suomen turvallisuusidentiteetin näkökulmasta, unohtamatta Suomen geopoliittista sijaintia Venäjän rajanaapurina, ei ole yllättävää, että Venäjä koetaan uhkana. Näistä syistä en ota tätä vaalikeskusteluissakin yhteisesti jaettua näkemystä omaksi kokonaisuudekseen tai erityisemmän tarkastelun kohteeksi.

Analyysin kannalta on tärkeää tuoda esille myös huomio siitä, että tarkastelemissani vaalikeskusteluissa kunkin presidenttiehdokkaan puheenvuorot saattoivat useinkin olla sisällöltään samankaltaisia ja itseään toistavia. Jos keskustelunaiheet ovat vaalitenteissä samasta aihepiiristä – tässä tapauksessa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta – on samojen näkemyksien esittäminen oletettavaa. Toistolta on vaikea välttyä, jos mielipiteet ja näkemykset jonkin asian tiimoilta pysyvät samana. Presidentinvaalikeskusteluiden hyödyntämisessä aineistona tulee siis tiedostaa niiden alkuperäinen konteksti ja tarkoitus osana ehdokkaiden vaalikampanjointia. Toistosta huolimatta keskusteluista oli mahdollista eritellä ehdokkaiden näkemyksissä esiintyviä samankaltaisuuksia Suomen turvallisuuden kannalta tärkeissä asioissa. Näihin jo edellä nimettyihin kokonaisuuksiin perehdyn seuraavaksi.

4.1 Suvereeni Suomi

Vaalikeskusteluissa korostuu näkemys siitä, että Suomella tulee olla kyky toimia kansallisen turvallisuutensa säilyttämiseksi, ja että Suomen tulee varautua Venäjän aiheuttamaan uhkaan. Kuten olen edellä määritellyt Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteen kansallisen turvallisuuden säilyttämiseksi, tulee se hyvin ilmeiseksi myös tässä analyysissä. Erityisesti keskusteluissa Suomen itärajalta Venäjän käynnistämään hybridioperaatioon, välineellistettyyn maahantuloon, liittyen korostetaan Suomen oikeutta puolustautua vihamieliseltä toimelta.

”Meillä on oikeus suojella omaa rajaamme ja sen totisesti teemme ja viesti Venäjälle pitää olla hyvin selvä. Tällainen peli ei vetele.” (Haavisto, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

” – – silloin kun Suomea vastaan hyökätään, olivat välineinä sitten perinteiset aseet tai siirtolaiset, niin Suomen tehtävä suvereenina valtiona on tehdä nopeasti päätöksiä, joilla suojellaan suomalaisia ja suomalaisten turvallisuutta.” (Halla-aho, MTV, 15.12.2023)

”Ja mielestäni on tärkeää, että sitten tilanteen mukaan hallitus voi mahdollisesti uudestaan sulkea näitä rajapisteitä ja sitä kautta sitten välittää myöskin Venäjälle viestiä, että me reagoimme tilanteen mukaan myöskin Venäjän toimintaan.” (Urpilainen, MTV, 15.12.2023)

"Meidän pitäisi saada tää pallo ja peli omaan haltuun. Järjestelmällisesti ruveta niitä harmaita alueita, mitä on, poistamaan. Itseänsä kunnioittava maa tekee niin – –."
(Aaltola, MTV, 15.12.2023)

Myös Suomen omaa kansallista päätösvaltaa ja kykyä päättää ulko- ja turvallisuuspoliittisista toimista korostetaan puheissa. Suvereeni päätöksenteko ja viralliset väylät Suomen yhteisen linjan määrittämisessä nähdään aineistossa tärkeinä.

" – – johtopäätös, mikä meidän pitäisi vetää, mun mielestä, on tän oman ulkopoliitiikan tärkeyden, eli että me teemme omista lähtökohdistamme käsin omaa ulkopoliitikkaa perustuen niihin arvoihin, mitä me Suomessa pidetään tärkeinä."
(Andersson, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

" – – kaikki Suomen turvallisuuspolitiikkaa koskevat päätökset pitää sovittaa yhteen TP-UTVA:ssa. Meillä on vaan yksi yhteinen Suomen kanta, oltiinpa sitten Naton huippukokouksessa tai Euroopan unionin huippukokouksessa." (Rehn, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Kuten olen jo aiemmin tässä tutkielmassa todennut, Suomen poliittis-sotilaallinen kulttuuri pohjaa luottamukseen omista kansallisista kyvyistä eli esimerkiksi Suomen Puolustusvoimat ymmärretään kyvykkäänä ja tärkeänä toimijana Suomen kansalliseen puolustukseen. Tämä väite saa tukea vaalikeskusteluiden puheenvuoroissa.

"Meillä on erittäin kyvykkäät puolustusvoimat." (Urpilainen, MTV, 15.12.2023)

"Minä olen sitä mieltä, että on välttämätöntä, että Suomen peruskallio, Suomen puolustus toimii missä tahansa olosuhteissa." (Aaltola, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

"Mä olisin aika rauhallisin mielin, kun katson tapaa, jolla meidän viranomaiset, Raja [rajavartiolaitos], Puolustusvoimat, poliisi, informoivat ensin hallitusta ja tasavallan presidenttiä." (Stubb, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

Suomen puolustus koetaan hyvin perusteellisena asiana Suomen turvallisuudelle. Vahva luottamus ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan Puolustusvoimiin, vaan kattaa kokonaisvaltaisesti muutkin keskeiset viranomaiset, jotka huolehtivat Suomen turvallisuudesta. Oma kansallinen kyvykkyys on edelleen Suomen turvallisuuden ymmärryksen ytimessä, kuten se on ollut pitkään Suomen liittoumattomuuden ajoilta. Sotilaallisesti liittoutumattoman pienvaltion on tullut rakentaa itse uskottava puolustus ja keinot turvallisuutensa takaamiseksi. Vaikka Suomi onkin nyt sotilasliitto Naton jäsen, ei Suomen omaa kykyä puolustautua ja toimia haluta sivuuttaa.

4.2 Suomi osana kansainvälistä yhteisöä

Suomen oman kansallisen kyvykkyyden ja suvereenin toimivallan rinnalla vaalikeskusteluissa korostuu hyvin vahvasti kansainvälisen yhteisön vaikutus Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Seuraavaksi esittelen, kuinka jäsenyys monenkeskisissä organisaatioissa määrittää Suomen toimintaa: kuinka se aineistossa koetaan toimintaa rajoittavana, mutta toisaalta myös mahdollisuutena edistää kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeitä asioita. Suomi on jäsen monessakin kansainvälisessä organisaatiossa, mutta vaalikeskusteluissa nimenomaisesti Euroopan unioni ja Suomen toiminta EU:ssa korostuvat. Tästä syystä Euroopan unioni välineenä Suomelle on käsitelty omana teemanaan analyysissä.

4.2.1 Kansainvälinen oikeus, lait ja sopimukset raameina kansalliselle toiminnalle

Suomi on jäsen monissa kansainvälisissä organisaatioissa, kuten esimerkiksi Yhdistyneissä kansakunnissa (YK) sekä Euroopan unionissa. Jäsenyyden myötä Suomi on sitoutunut näissä organisaatioissa sovittuihin yhteisiin sopimuksiin. Tarkastelemissani vaalikeskusteluissa tätä seikkaa käsitellään niin kriittisestä kuin myönteisestäkin näkökulmasta. Yhteistä esitettävissä näkemyksissä on kuitenkin ymmärrys siitä, että Suomea velvoittaa kansainvälinen oikeus, kansainväliset lait ja muut yhdessä tehdyt sopimukset. Kansallisen lainsäädännön ja Suomen toimien tulee siis asettua yhteisesti kansainvälisissä organisaatioissa hyväksytyjen sopimusten raameihin. Esimerkkinä kansainväliselle oikeudelle hyvin perustavanlaatuisena sopimuksena voidaan pitää YK:n ihmisoikeussopimusta, johon viitataan myös vaalikeskusteluissa.

" – tietysti juuri nyt käydään jännitettä tai kamppailua kansainvälisen oikeuden ja kansallisen turvallisuuden kanssa ja tässä pitää mennä kansallinen turvallisuus edellä. – Suomen rajaviranomaiset toimivat kansallisen ja kansainvälisen oikeuden mukaan – –."
(Stubb, Yle, 25.1.2024)

" – – ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ei voi täysin pitävästi erottaa EU:n politiikasta, koska me olemme osa Euroopan unionin yhteistä ulkopolitiikkaa."
(Halla-aho, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Edellä esitetyt näkemykset liittyvät keskusteluun siitä, miten Suomen tulisi reagoida Venäjän itärajalta kuljettamiin turvapaikanhakijoihin. Keskustelussa puhutaan niin sanotun "push back"-menettelyn mahdollisuudesta, jossa rajalle tulevat henkilöt käännytettäisiin takaisin vastaanottamatta heidän turvapaikkahakemuksiaan. Kyseinen menettely on EU-lain vastainen, joten sen käyttö itärajalta olisi laitonta. Se myös rikkoisi ihmisoikeuksia turvaavaa YK:n pakolaissopimusta, jonka mukaan jokaisella on oikeus hakea turvapaikkaa oman valtionsa ulkopuolella. Vaikka kansainväliset lait ja sopimukset tunnustetaan Suomen kansallista toimintaa rajoittavina tekijöinä, keskustelua niiden vastaisista toimista tai mahdollisuuksista lakien muuttamiseen käydään. Tämä kertoo integraatiodilemmasta, joka koskettaa Suomea muun muassa YK- ja EU-jäsenyyden sekä muiden sopimuksien myötä. Suomi on osittain luopunut itsenäisestä päätöksentekovallasta, ja käytännössä tämä näyttäytyy Suomen toimintaa rajoittavana asiana esimerkiksi itärajan tilannetta tai Ahvenanmaan demilitarisointia koskevilla kysymyksillä. Suomi ei voi toimia kansallisen turvallisuudenkaan nimissä irrallaan kansainvälisestä yhteisöstä.

"Me olemme sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen uskova valtio, ja sen takia meidän tulee noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia kaikissa olosuhteissa. – näitä sopimuksia ei nopeasti uudisteta, mutta niin kauan kuin niitä ei ole uudistettu, mielestäni sopimuksia pitää noudattaa." (Urpilainen, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

" – – Suomi voi ja Suomen pitää tehdä toimenpiteitä oman kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja turvaamiseksi – –. Samanaikaisesti, kun tehdään toimenpiteitä esimerkiksi rajalla kansallisen turvallisuuden eteen, niin pitää myöskin huomioida ne minimi niinku kansainvälisoikeudelliset velvoitteet, mitä meillä on ihmisoikeuksien osalta." (Andersson, Yle, 25.1.2024)

Suomen kohtaamasta integraatiodilemmasta huolimatta sääntöpohjaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen korostaminen näyttäytyy pienvaltioteorian näkökulmasta luonnollisena Suomen kaltaiselle pienvaltiolla, jonka omilla intresseillä on ylläpitää vakaita olosuhteita myös kansainvälisesti. Vakaus ja ennustettavuus luo turvaa pienvaltiolla, jonka aineelliset resurssit itsensä puolustamiseksi uhkaavassa tilanteessa eivät ole parhaimmat mahdolliset. Kansainvälinen oikeus luo perustan

valtion suvereniteetille ja koskemattomuudelle, minkä vuoksi sen vaaliminen ja puolesta puhuminen kaikessa toiminnassa on pienvaltion eduksi.

4.2.2 Euroopan unioni välineenä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle

Jäsenyys kansainvälisissä organisaatioissa ja instituutioissa ei tarkoita ainoastaan rajoitteita Suomen kansalliselle toiminnalle. Pienvaltiolle päätös ottaa osaa monenkeskisiin kansainvälisiin organisaatioihin perustuu ajatukseen jäsenyyden mukanaan tuomista hyödyistä, jotka ylittävät ikään kuin vaihdossa luovutetun osuuden päätösvallassa. Jäsenyys Euroopan unionissa tarjoaa Suomelle mahdollisuuden paikata valta-alijäämää vaikutusvallan kerryttämisen myötä. Euroopan unionin jäsenenä Suomella on foorumi, jonka kautta käydä keskustelua Suomelle tärkeistä aiheista kansainvälisesti. Aineistossa tuodaan esille Suomella oleva mahdollisuus pyrkiä uudistamaan kansainvälistä lainsäädäntöä itselleen paremmaksi Euroopan unionin kautta.

”Suomen tulee tehdä kaikki sellaiset tiukennukset tuloapaikkakäytäntöihin, jotka ovat mahdollisia vallitsevan EU:n lainsäädännön puitteissa, ja EU:n tasolla ajaa EU-lainsäädännön päivittämistä vastaamaan tämän ajan tarpeisiin.”

(Halla-aho, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

”Olen samaa mieltä, että Geneven pakolaissopimukseen, kun sitä aikanaan tehtiin, niin siitä puuttui tämä näkemys hybridi-vaikuttamisesta ja olisi luonteva ehkä, että Euroopan unioni kokonaisuudessaan ottaisi tällaisen aloitteen viedäkseen.” (Haavisto, Yle, 25.1.2024)

”Me tarvitsemme EU-tason toimenpiteitä ja sitten viime kädessä Geneven sopimuksen uusimista – –.” (Essayah, Yle, 25.1.2024)

Euroopan unionin kautta Suomi voi pyrkiä parantamaan kansallista turvallisuuttaan ajamalla muutoksia lakeihin, jotka mahdollistavat esimerkiksi järjestelmien väärinkäytön – itärajan välineellistetyn maahantulon tapauksessa pakolaissopimuksien periaatteiden väärinkäytön – aggression toista valtiota kohtaan. Isomman keskustelufoorumin lisäksi toimiminen Euroopan unionin kautta mahdollistaa laajemman tuen ja vaikutusvallan kerryttämisen. Useamman EU-jäsenvaltion halu tai mahdollisesti

jopa koko unionin yhteinen kanta jollekin asialle tarjoaa paremmat mahdollisuudet uudistuksen läpiviemiseksi laajemminkin esimerkiksi YK:ssa.

Toinen vaalikeskusteluissa esille nouseva esimerkki Suomen orientaatiosta Euroopan unionin suhteen on se, että Euroopan unioni nähdään toimijana, jonka kautta on mahdollista toimia yhtenä rintamana konkreettisesti ja tehokkaasti Ukrainan tukemiseksi. Ukrainan yhteinen tukeminen koko Euroopan unionin toimesta nähdään aineistossa tärkeänä asiana myös Suomen turvallisuudelle.

”Tää on tällä hetkellä kaikkein suurin kysymys Suomen turvallisuuuden ja Euroopan turvallisuuuden kannalta – -. On valtavan tärkeää, että Suomi toimii aktiivisesti sen puolesta, että Euroopan unioni saa yhteisen näkemyksen tässä asiassa aikaiseksi, jotta tää viidenkymmenen miljardin tukipaketti Ukrainalle vetää päättämään.” (Rehn, MTV, 15.12.2023)

Yhteinen ja vankkumaton linja Ukrainan tukemiseksi samalla puolustaa länsimaisia arvoja, kuten juuri ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta, ja on toimi kansainvälisen rauhan ja vakauden säilyttämiseksi. Kuten olen edellä todennut, kansainvälisesti vakaa ympäristö ja yhteisten normien puolustaminen tukevat Suomen kaltaisen pienvaltion toimintaa ja olemassaoloa. Ukrainan voitto ja itsenäisyyden säilyttäminen olisivat osoitus kyvystä toimia yhdessä yhteisten arvojen puolesta ja kansainvälisen oikeuden puolustamiseksi. Suomen näkökulmasta parhaimmassa tapauksessa Ukrainan tukeminen myös heikentää Venäjää ja pienentää Suomeen kohdistuvan laajemmän aggression mahdollisuutta tulevaisuudessa.

Vaikka Euroopan unionilla on yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja ja erinäisiä keinoja turvallisuuden takaamiseksi, vasta vuonna 2022 hyväksytyä jäsenvaltioiden ”Strateginen kompassi”- aloitetta voidaan pitää vahvempana sitoumuksena turvallisuusaspektin syventämiseksi (Sus, 2024, 943). Myös vaalikeskusteluissa tuodaan esille Euroopan unionin potentiaalia turvallisuusyhteisönä.

” – – myöskin Euroopan unionin kehittäminen entistä enemmän turvallisuuksiyhteisöksi eli Euroopan unionilla on paljon kyberosaamista, hybridiosaamista, mutta myöskin vaikka avaruusteknologiaan liittyen. Mä näen, että me meidän pitäisi vahvistaa Euroopan unionin ja myöskin Naton välistä yhteistyötä ja sitä kautta myöskin niinku vahvistaa sitä Euroopan kykyä seistä omilla jaloillaan – -.” (Urpilainen, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

” – olen samaa mieltä, että EU:ssa on paljon kehittämisen varaa. On sotilaallinen liikkuvuus olemassa, on tietysti sanktiopäätökset liittyen Venäjään, on rauhanrahaston tuki Ukrainalle ja tarvitaan vahvempaa EU:ta myöskin puolustuspuolella.”
(Haavisto, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Euroopan turvallisuuden kehittäminen näyttäytyy mitä ilmeisemmin Suomen turvallisuudelle hyödyllisenä, sillä Euroopan unionin jäsenenä Suomi on osa näitä unionissa otettuja edistysaskelia ja on täten myös turvallisuutta koskevan yhteistyön piirissä. Euroopan unionin integraation syventymistä turvallisuusyhteisön kehittämiseksi ei aineistossa noteerata negatiivisena asiana, vaan ennemminkin mahdollisuutena Suomelle.

4.3 Sotilaallisesti liittoutunut Suomi

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan uusin ja merkittävin muutos on se, että Suomi on liittynyt osaksi sotilasliitto Natoa. Tätä muutosta korostetaan myös vaalikeskusteluiden puheenvuoroissa. Suomen vahva identifioiminen osaksi Natoa kertoo halusta korostaa Suomen linjan pysyvää muutosta ja uutta, parempaa, asemaa turvallisuuden näkökulmasta.

” – on uuden aikakauden alku ja itse haluan korostaa tätä uutta aikakautta nimenomaan turvallisuusnäkökulmasta. Eli me elämme uudessa Nato-Suomessa – ja haluan viestittää myös ulospäin kansainvälisesti sen, että me olemme tällä hetkellä Nato-maa.”
(Stubb, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

”Olemme liittyneet Natoon ja sitä kautta me olemme saaneet uudenlaista turvaa. Nato on meille uusi perhe –.” (Urpilainen, MTV, 15.12.2023)

Nato-jäsenyyden myötä Suomi on osa kollektiivista puolustusta, joka pohjaa Naton viidenteen artiklaan. Nato-sopimuksen viidennessä artiklassa todetaan, että Naton jäsenvaltion kohdistettu hyökkäys on hyökkäys kaikkia Naton osapuolia vastaan (*The North Atlantic Treaty*, 1949). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Suomen joutuessa aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, ovat muut Nato-jäsenvaltiot velvoitettuja

auttamaan Suomea tilanteen edellyttämin toimin. Vaalikeskusteluissa nousee esille vahva luottamus Natoon ja sen tarjoamiin turvatakuisiin kriisitilanteen varalle.

"Totta kai siihen [Naton 5. artiklan turvatakuisiin] täytyy luottaa ja Suomi suunnittelee asioita sen varassa, että ne toimii." (Aaltola, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

" – kyllä totta kai Naton viides artikla on se, johon meidän on pakko luottaa siksi, että me ollaan menty Natoon – –." (Harkimo, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Vastaavasti Suomen on tarvittaessa autettava muita jäsenvaltioita. Aineistossa nousee esille halu sitoutua yhteiseen puolustukseen sekä mahdollisiin operaatioihin. Keskusteluissa korostuu myös kysymys siitä, miten Suomen osallistuminen kollektiiviseen puolustukseen käytännössä toteutetaan.

" – [olemme] osa sitä kollektiivista puolustusta, johon meidän pitää myöskin kontribuoida." (Urpilainen, MTV, 15.12.2023)

"Suomen tulee tietysti – – täyttää omat velvoitteensa siinä tilanteessa, että joku jäsenmaa joutuisi hyökkäyksen kohteeksi – –." (Halla-aho, Helsingin Sanomat, 23.1.2024)

"Meillä täytyy olla valmius osallistua Naton operaatioihin ja tietysti nyt ajattelemme enemmän näitä Baltian ilmavalvonta- ja mahdollisesti Itämeren merivalvontaoperaatioita, mutta muunkinlaisia operaatioita voi tulla." (Haavisto, MTV, 15.12.2023)

"Me tarvitsemme tällä hetkellä lisää ammattiupseereita ja on huomioitava, että ihan tällaisissa rauhanajan tehtävissäkin niin Nato-rakenteet tulevat vaatimaan lisää suomalaisia ammattisotilaita – – ja täytyy muistaa, että myöskin sitten siviilitehtävissä tarvitaan suomalaisia Naton rakenteisiin – –." (Essayah, MTV, 15.12.2023)

Naton kollektiivisen puolustuksen myötä ovat jäsenvaltiot myös kollektiivisen pelotteen piirissä. Tämä pelote kumpuaa ydinaseista, joita muun muassa Yhdysvalloilla ja Iso-Britannialla on hallussaan. Presidentinvaalikeskusteluissa ajatus Suomeen sijoitettavista tai Suomen kautta kuljetettavista ydinaseista herättää erimielisyyksiä, vaikka tällaista suunnitelmaa ei olekaan Naton asialistalla. Suomen laki myös kieltää ydinaseet omalla maaperällä.

"Minusta on aivan luonnollista, että nojaamme siihen ydinasesateenvarjoon, jonka nää isot Nato-maat antavat. Mut samaan aikaan meillä ei ole tarvetta Suomeen sijoittaa ydinaseita." (Haavisto, MTV, 15.12.2023)

” – ei olisi mitään järkeä sulkea pois sellaista, myönnän teoreettista tilannetta, että Suomen läpi tuotaisiin ydinaseita. – eli tukeutukaamme tähän pelotteeseen, koska se antaa meille lisää turvaa.” (Stubb, MTV, 15.12.2023)

”Meillä on hyvin selkeä lainsäädäntö tältä osin, joka kieltää ydinaseiden tuomisen meidän maaperälle, ja minä en näe mitään syytä sen lainsäädännön muuttamiseen – –. – en välttämättä kokisi oloani turvallisemmaksi Suomessa, mikäli meidän maaperällä olisi ydinaseita.” (Urpilainen, MTV, 15.12.2023)

Epävarmuus ja osittainen haluttomuus osallistua ydinaseiden tuoman kollektiivisen pelotteen ylläpitoon kertoo pienvaltion kohtaamasta turvallisuusdilemmasta: tuovatko ydinaseet turvaa enemmän kuin riskeeraavat sen? Suomi on kyllä ollut halukas liittoutumaan Naton kanssa – jonka toiminnalle ydinaseiden tuoma pelote on hyvin keskeistä – ja nauttimaan ydinaseiden tuomasta turvasta, mutta ei ole valmis menemään niin pitkälle, että huolisi ydinaseita omalle maalleen. Suomen onneksi jäsenyys Natossa ei sisällä vaatimusta ydinaseiden sijoittamisesta jäsenvaltion maaperälle, minkä vuoksi ydinaseisiin liittyvä dilemmakaan ei ole tällä hetkellä ajankohtainen tai relevantti. Ydinaseista käytävä keskustelu kertoo kuitenkin pienvaltion valta-alijäämästä kumpuavasta tarpeesta punnita erilaisia vaihtoehtoja turvallisuutensa maksimoimiseksi.

4.4 Kahdenväliset suhteet ja muu yhteistyö

Vaikka aineistossa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiselle toiminnalle ja päätöksenteolle kansainvälisellä areenalla keskeisimmiksi vaikuttimiksi määrittyvät monenkeskiset Euroopan unioni ja Nato, on Suomella myös tärkeitä kahdenvälisiä suhteita. Näistä kahdenvälisistä suhteista erityisesti Yhdysvallat ja Yhdysvaltojen kanssa solmittu DCA-sopimus korostuu vaalikeskusteluissa.

” – pidän tätä kahdenvälistä puolustus sopimusta enemmänkin ratkaisevana kuin ongelmana, eli se on hyvin keskeinen osa Suomen uutta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Eli Nato-jäsenyys – ja tämä kahdenvälinen sopimus täydentävät toisiaan.” (Rehn, MTV, 15.12.2023)

" – – meidän pitäisi solmia erittäin läheinen suhde Yhdysvaltoihin. – – ja heidät pitää saada ymmärtämään, että me Suomena olemme luottopakki kolmesta syystä: oma puolustus, Nato ja DCA-sopimus ja tällä me selvitään." (Stubb, MTV, 15.12.2023)

Suomen ja Yhdysvaltojen suhteen korostaminen selittyy varmastikin osittain sillä, että kyseinen sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2023 eli juuri samoihin aikoihin vaalikeskusteluiden lähetysajankohtien kanssa. Aihe oli siis tuore ja puhututtava poliittisessa keskustelussa. Tästä huolimatta ei tule kuitenkaan unohtaa DCA-sopimuksen olevan Nato-jäsenyyden ohella merkittävä muutos Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan. Pienvaltiolle tämän kaltainen liittoutuminen suurvallan kanssa on strateginen valinta, jossa turvallisuus- ja liittoutumista koskeva dilemma tulevat ilmeisiksi. Dilemmoihin jouduttiin hakemaan ratkaisu jo Nato-jäsenyyden hakemisesta päätettäessä, joten DCA-sopimuksen voi ajatella tapahtuneen ikään kuin Nato-jäsenyyden vanavedessä. Aineistossa Suomen Nato-jäsenyys ja DCA-sopimus koetaan hyvin vahvasti toisiansa tukevinä ja DCA-sopimus Suomelle myönteisenä päätöksenä.

Vaikka suhde Yhdysvaltoihin korostuu aineistossa huomattavasti, tuodaan keskusteluissa esille myös muiden kahdenvälisen suhteiden tärkeys. Hyvien suhteiden ylläpito muihin eurooppalaisiin valtioihin ja pohjoismaihin nähdään etuna Suomen turvallisuudelle. Pohjoismaista vaalikeskusteluissa nimetään Ruotsi ja Norja sekä yleisesti pohjoismaisen yhteistyön merkitys ja sen jatkumo.

" – – nää kahdenväliset suhteet myöskin keskeisiin eurooppalaisiin maihin ovat erittäin tärkeitä – –." (Haavisto, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

" – – jos me pidämme itsestämme huolta, satsaamme puolustukseen, satsaamme aktiiviseen ulkopoliitiikkaan, pidämme yllä näitä suhteita, niin meillä tulee aina olemaan ystäviä pohjolessa, Naton piirissä Euroopassa ja kyllä Washingtonissakin." (Aaltola, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

" – – kyllä meidän pitää tehdä ne suunnitelmat pohjoismaiden kanssa: Ruotsin ja Norjan kanssa, koska ne on semmoisia liittolaisia, jotka on tässä lähellä ja niillä on samat intressit kuin meillä. – – meidän pitää tukeutua näihin lähimaihin ja pitää siitä huoli, että meillä on semmoinen puolustus, ettei tänne tule ketään." (Harkimo, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Suomelle kahdenvälisen suhteiden ylläpito muihinkin kuin Yhdysvaltojen kaltaiseen suurvalttaan, tarjoaa mahdollisuuden laajempaan tukiverkkoon. Suhteet eurooppalaisiin valtioihin ja pohjoismaisiin naapureihin, niin sanotusti heikompiin valtoihin,

eivät edellytä Suomelta varsinaista suvereenista päätöksentekovallasta joustamista, mutta pitää mahdollisuudet turvallisuuden kannalta tiiviimpään yhteistyöhön avoimena. Laaja suhteiden ylläpito ja yhteistyö muiden pienvaltojen kanssa on EU- ja Nato-jäsenyyden ohella strateginen valinta Suomelle.

4.5 Rauha toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena

Vaalikeskusteluissa nousee esille rauhan teema. Osassa aineistoa rauha nimetään suoraan, kun taas osassa puhutaan maltillisesta toiminnasta. Kaikessa aineistossa rauha ja rauhallisuus on kuitenkin ymmärrettävissä keskeiseksi asiaksi sekä toiminnan lähtökohtana että sen tavoitteena.

”Mun mielestä on hirveän tärkeitä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa aina edetä maltilla ja rauhassa – –.” (Stubb, MTV, 15.12.2023)

” – – mä toivon, ettei me niinku pelotella ihmisiä koko ajan sillä, että tästä tulee kohta kolmas maailmansota ja pelotellaan Venäjällä ja pelotellaan kaikilla. Miksi me ei puhuta siitä, että miten me saataisiin rauha aikaiseksi – –? Kyllä meidän pitäisi miettiä sitä toisinpäin, että millä tavalla me saadaan sitä rauhaa aikaseks ja ja totta kai pitää varautua siihen ja jos me varaudutaan siihen sotaan, niin se voi olla, että me saadaan sillä tavalla se rauha.”
(Harkimo, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Maltillisuus ja rauhallinen eteneminen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa on Suomen kaltaiselle pienvaltiolle tärkeää sen kokeman valta-alijäämän vuoksi. Kuten analyysin edellisissä osioissa on tullut esille, pienvaltion on käytettävä syvää harkintaa päätöksissään asemansa ja turvallisuutensa maksimoimiseksi. Harkinta vie aikaa ja tarkoittaa maltillisuutta. Esimerkiksi Suomen hakemisesta Natoon päätettiin suhteellisen ripeästi, muttei kuitenkaan hätiköiden kansalaisten laajasta Nato-kannatuksesta huolimatta. Suomen päättäjät pyrkivät itseasiassa rauhoittamaan keskustelua Natoon liittymisestä päätöksenteon turvaamiseksi (Pesu & Iso-Markku, 2024, 581). Hätäinen tai jopa paniikinomainen ilmapiiri asettaa poliittiset päättäjät suuremman paineen alaiseksi, jolloin huolelliselle harkinnalle jää vähemmän tilaa. Maltillisuus voi

olla täten avainasemassa halutun lopputuleman ja maksimoidun turvallisuuden saavuttamiseksi kaikessa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa.

Aineistossa Suomen puolustuksen kehittäminen koetaan välttämättömänä toimena rauhan säilyttämiseksi. Paremmat aineelliset resurssit toimivat pidäkkeenä Venäjän aggressiolle ja ylläpitävät rauhaa.

” – – rauhantyyötä tässä ajassamme on se, että meillä on pidäkkeet kunnossa suhteessa Venäjään koko Venäjän läntisellä rajalla, että se toimii ja silloin täytyy satsata rauhantyyössä siihen, että puolustus on kunnossa.” (Aaltola, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Aineistossa Suomen toiminnan ei nähdä rajoittuvan vain ja ainoastaan Suomen oman kansallisen turvallisuuden puolustamiseen, vaan rauhan tavoittelu ja ylläpito koetaan tärkeänä laajemmassakin, koko maailman, mittakaavassa. Pienvaltion piirteet omaavalle Suomelle rauhan puolesta puhuminen on keino edistää vakaampaa maailmanjärjestystä. Poliittisesti vakaassa ympäristössä edellytykset kansainvälisen oikeuden periaatteiden, kuten suvereenin valtion itsemääräämisoikeuden, kunnioittamiselle ovat pitävämmällä pohjalla. Tällöin myös olosuhteet pienvaltion säilymiselle ovat paremmat.

” – – meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan päätehtävä on turvata rauha. Siihenhän me pyrimme. Me haluamme vakautta omaan maahan, mutta me haluamme edistää rauhaa myöskin maailmalla ja tähän meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikka tähtää.” (Urpilainen, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

” – – on myöskin paljon sellaista, missä meidän pitää huolehtia jatkumosta. Esimerkiksi tää rauhan rakentamisen ja rauhan välittämisen vahva teema, josta Suomea tunnetaan.” (Andersson, Ilta-Sanomat, 16.1.2024)

Suomen roolin korostaminen myös rauhan puolestapuhujana on esimerkki siitä, miten pienvaltio voi hyödyntää pienvaltion ikään kuin globaalin rauhanrakentajan identiteettiä omaksi edukseen. Rauhan puolesta puhuminen asettaa Suomen positiiviseen valoon kansainvälisellä areenalla ja saattaa täten osaltaan parantaa kansallista turvallisuutta. Esimerkkinä tällaisesta strategisesta valinnasta ja diplomaattisten taitojen hyödyntämisestä käytännössä voidaan pitää Suomen Helsingissä useaan kertaan

isännöimiä huippukokouksia esimerkiksi Venäjän ja Yhdysvaltojen valtionpäämiesten välillä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Tutkielmani tavoitteena on ollut ymmärtää Suomen ajankohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Analyysin myötä presidentinvaalikeskusteluissa esille nousseet kokonaisuudet: *suvereeni Suomi, jäsenyys kansainvälisessä yhteisössä, sotilaallisesti liittoutunut Suomi, kahdenväliset suhteet ja muu yhteistyö* sekä *rauha toiminnan lähtökohdana ja tavoitteena* kuvastavat Suomen varsin kattavaa asemoitumista ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tavoitteenaan säilyttää kansallinen turvallisuus, suvereniteetti ja rauha. Näitä analyysin tuloksia voidaan ymmärtää ja järkeillä pienvaltiotutkimuksen tarjoamista lähtökohdista varsin osuvasti. Seuraavaksi kokoan ja tuon esille analyysin tärkeimmät huomiot omaksumani teoriataustan näkökulmasta.

Pienvaltioteorioiden näkökulmasta Suomen linja kuvastaa niin aineellisten kuin aineettomienkin resurssien merkitsevyyttä ja tunnistamista pienvaltion ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Sotilaalliseen liittoumaan kuulumisen eli Suomen Nato-jäsenyys sekä DCA-sopimus Yhdysvaltojen kanssa tukevat Suomen omaa kansallista puolustuskykyä ja turvaavat aineellisten resurssien riittävyyden tuomalla Suomen osaksi kollektiivista pelotetta. Vaikka aineistossa tulee ilmi vahva luottamus omaan kansalliseen kyvykkyyteen, vaikuttaa taustalla kokemus, itseymmärrys, Suomen pienuudesta ja valta-alijäämästä suhteessa mahdolliseen uhkaan – Venäjään. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan voidaan siis ajatella pohjaavan realismin oletukselle, jonka mukaan aineelliset resurssit ja määrälliset tekijät määrittävät pienvaltion turvallisuutta.

Vaikka Suomi pyrkii tehostamaan puolustustaan muun muassa sotilaallisen liittouman keinoin, voi Suomen linjaa selittää myös konstruktivismin näkökulmasta. Jäsenyys monenkeskisissä organisaatioissa, kuten Euroopan unionissa, tarjoaa Suomelle mahdollisuuden kompensoida koettua valta-alijäämää vaikutusvallan kerryttämisen myötä. Täten Suomen kaltainen pienvaltio voi pyrkiä toteuttamaan omia intressejään aineellisten resurssien vähäisyydestä huolimatta. Suomen osallisuus kansainvälisissä organisaatioissa tuo Suomen myös osaksi kansainvälistä oikeutta ja yhteisiä normeja, mitkä omalta osaltaan ylläpitävät pienvaltion suvereniteettia legitimoimalla muun muassa valtion koskemattomuuden. Kansainvälisen oikeuden vaaliminen, kuten analyysissä ilmenee, voidaan nähdä yhtenä Suomen keinona ylläpitää itselleen suotuisaa poliittista ilmapiiriä kansainvälisessä yhteisössä. Suomen kyky hyödyntää aineettomia resursseja, kuten diplomatian ja rauhan puolesta puhumisen taitoja, asettaa Suomen rooliin, joka edesauttaa myös kansallisen turvallisuuden säilymistä. Kuten edellä on todettu, sekä aineelliset ja aineettomat resurssit määrittävät Suomen turvallisuutta, ja tästä syystä tutkielmassa omaksumani monipuolinen näkökulma pienvaltioteoriasta on ollut tarpeellinen. Suomen linjan voidaan nähdä määrittävän pienvaltion kokemien rajoitteiden, mutta osin myös pienuuden tuomien mahdollisuuksien kautta.

Suomen monipuolisesta linjasta erityisesti jäsenyys Euroopan unionissa ja sotilasliitto Natossa sekä DCA-sopimus Yhdysvaltojen kanssa näyttäytyvät tällä hetkellä Suomelle merkittävimpinä strategisina valintoina, jotka ovat myös tunnistettavissa pienvaltioteorian tarjoamassa keinovalikoimassa valta-alijäämän selättämiseksi. Mielenkiintoista on, että aineistossa ainoastaan Suomen osallisuus kansainvälisissä organisaatioissa herättää keskustelua integraatiodilemmasta, eli siitä, kuinka kansainvälinen oikeus ja EU-lait rajoittavat Suomen suvereenia päätöksentekoa. Naton ydinaseita koskevassa keskustelussa sivutaan turvallisuudilemmaa, mutta se jää kuitenkin varsin vähäiselle huomiolle. Samoin Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn DCA-sopimuksen vaikutusta Suomen suvereniteettiin ei yksittäistä puheenvuoroa lukuun ottamatta aineistossa noteerata. Yleinen linja vaalikeskusteluissa on, että Suomen Nato-jäsenyys ja DCA-sopimus ovat Suomelle myönteisiä asioita. Strategisessa päätöksenteossa Suomen liittoumista saatavien hyötyjen on siis todettu ylittävän

niistä mahdollisesti seuraavat haitat. Muuttuneen turvallisuusympäristön vuoksi sotilaalliseen liittoumaan kuulumisen ja kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen muun muassa Yhdysvaltojen kanssa näyttäytyvät pienelle Suomelle elintärkeinä ja lähes kiistattomina valintoina.

Kokonaisuudessaan tutkielman tuloksissa voidaan myös havaita yhtymäkoh-
tia valtioneuvoston keväällä 2022 julkaisemaan ajankohtaiselontekoon turvallisuus-
ympäristön muutoksesta. Molemmissa tulee esille Suomen oman puolustuskyvyn tär-
keys, Suomen mahdollisuudet Euroopan unionissa sekä yhteistyön kehittäminen
muiden valtioiden kanssa. Selonteossa arvioidaan myös Suomen mahdollista Nato-
jäsenyyttä (Ulkoministeriö, 2022), joka onkin nyt kahden vuoden jälkeen hyvin olen-
nainen osa Suomen linjaa. Myös tämänhetkisessä hallitusohjelmassa esiintyvät nämä
samat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa linjaavat tekijät (Valtioneuvosto, 2023).
Mielenkiintoisena havaintona tämä kertoo varsin yhtenäisestä ulko- ja turvalli-
suuspoliittisesta asemoitumisesta poliittisella rintamalla riippumatta esimerkiksi val-
litsevasta hallituskokoonpanosta tai eroavista puoluetustoista.

Tämän tutkielman myötä on voitu muodostaa yleinen kuva siitä, millaiseksi
Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa asemoidaan juuri tällä hetkellä poliitti-
sessa keskustelussa, ja miten sitä voidaan ymmärtää pienvaltiotutkimuksen kehyk-
sessä. Mielestäni valitsemani menetelmä, teoriaohjaava sisällönanalyysi, on ollut juuri
tämän tutkielman tavoitteeseen sopiva. Jos tutkielmaa olisi ohjannut halu ymmärtää,
miten ja millä keinoin tällaista tietynlaista kuvaa Suomen linjasta luodaan, olisi ana-
lyysissa voinut hyödyntää esimerkiksi retorisen analyysin keinoja. Kun tämä tut-
kielma tarjoaa katsauksen tähän hetkeen, juuri sotilaallisesti liittoutuneen Suomen lin-
jaan, voi mahdollinen myöhempi tutkimus keskittyä tarkastelemaan esimerkiksi Suo-
men toimintaa ja omaksuttua roolia osana Natoa. Jäsenyys Natossa on Suomen pit-
kään liittoutumattomuutta toteuttaneessa linjassa uusi käänne, mikä myös tekee siitä
mielekkään aiheen jatkotutkimukselle. Myös Euroopan unionin mahdollinen kehitys
kohti turvallisuusyhteisöä ja Suomen asema tässä kehityksessä voisi tarjota näkökul-
man myöhemmälle tutkimukselle. Tulevaisuudessa on kiinnostavaa nähdä, miten
Suomen varsin monipuolinen, pienvaltion strategioita kattavasti hyödyntävä linja
muovautuu aikamme maailmanpoliittisesti haastavassa tilanteessa.

LÄHTEET

Aineisto

Helsingin Sanomat. (23.1.2024). Helsingin Sanomien suuri presidentinvaalitentti: Kaikki ehdokkaat. Ruutu -verkkopalvelu. <https://www.ruutu.fi/video/4483867>.

Ilta-Sanomat. (16.1.2024). Ilta-Sanomien suuri presidentinvaalitentti. Ruutu -verkkopalvelu. <https://www.ruutu.fi/video/4480594>.

MTV. (15.12.2023). Presidentinvaalit: Suuri vaalitentti. MTV Katsomo -verkkopalvelu. <https://www.mtv.fi/video/4a0443e21e759ac8d798/presidentinvaalit-suuri-vaalitentti>.

Yle. (25.1.2024). Presidentinvaalit 2024: Suuri vaalikeskustelu. Yle Areena -verkkopalvelu. https://areena.yle.fi/1-66656233?utm_medium=social&utm_campaign=areena-web-share&utm_source=copy-link-share.

Kirjallisuus ja muut lähteet

Arter, D. (2023). From Finlandisation and post-Finlandisation to the end of Finlandisation? Finland's road to a NATO application. *European Security*, 32(2), 171–189. <https://doi.org/10.1080/09662839.2022.2113062>

Baldwin, D. (1997). The Concept of Security. Teoksessa C. W. Hughes & Y. M. Lai (toim.), *Security Studies: A reader* (s. 24–35). Routledge.

Berger, T. U. (1996). Norms, Identity, and National Security. Teoksessa C. W. Hughes & Y. M. Lai (toim.), *Security Studies: A reader* (s. 187–190). Routledge.

Browning, C. (2006). Small, Smart and Salient? Rethinking Identity in the Small States Literature. *Cambridge Review of International Affairs*, 19(4), 669–684. <https://doi.org/10.1080/09557570601003536>

- Buzan, B. (1991). The National Security Problem in International Relations. Teoksessa C. W. Hughes & Y. M. Lai (toim.), *Security Studies: A reader* (s. 18–23). Routledge.
- Forsberg, T. (2023). Suomen ulkopolitiikan tutkimus uudessa murroksessa. *Politiikka*, 65(1), 89–100. <https://doi.org/10.37452/politiikka.122402>
- Forsberg, T., & Pesu, M. (2016). The “Finlandisation” of Finland: The Ideal Type, the Historical Model, and the Lessons Learnt. *Diplomacy & Statecraft*, 27(3), 473–495. <https://doi.org/10.1080/09592296.2016.1196069>
- Forsberg, T., & Vaahtoranta, T. (2001). Inside the EU, outside NATO: Paradoxes of Finland’s and Sweden’s post-neutrality. *European Security*, 10(1), 68–93. <https://doi.org/10.1080/09662830108407483>
- Goetschel, L. (2010). The Foreign and Security Policy Interests of Small States in today’s Europe. Teoksessa L. Goetschel (toim.), *Small States inside and outside the European Union: Interests and Policies* (s. 13–31). Kluwer Academic.
- Jervis, R. (1978). Cooperation Under the Security Dilemma. Teoksessa C. W. Hughes & Y. M. Lai (toim.), *Security Studies: A reader* (s. 137–141). Routledge.
- Knudsen, O. F. (1996). Analysing Small-State Security: The Role of External Factors. Teoksessa W. Bauwens, O. F. Knudsen, & A. Clesse (toim.), *Small States and the Security Challenge in the New Europe* (s. 3–20). Potomac Books.
- Knudsen, O. F. (2002). Small States, Latent and Extant: Towards a General Perspective. *Journal of International Relations and Development*, 5(2), 182–198. https://www.researchgate.net/publication/282657877_Small_States_Latent_and_Extant_Towards_a_General_Perspective
- Kristjánsson, J. Þ. (2022). Studying Small States: The role of security and strategy as concepts. *Nordicum-Mediterraneum*, 17(1). <https://doi.org/10.33112/nm.17.1.2>
- Long, T. (2017). Small States, Great Power? Gaining Influence Through Intrinsic, Derivative, and Collective Power. *International Studies Review*, 19(2), 185–205. <http://www.jstor.org/stable/26407895>
- Neumann, I. B., & Gstöhl, S. (2006). Introduction: Lilliputians in Gulliver’s World? Teoksessa C. Ingebritsen, I. B. Neumann, S. Gstöhl, & J. Beyer (toim.), *Small*

- States in International Relations* (s. 3–36). University of Washington Press / University of Iceland Press.
- Pesu, M., & Iso-Markku, T. (2024). Insufficiency of informal alignment: Why did Finland choose formal NATO membership? *International affairs (London)*, 100(2), 569–588. <https://doi.org/10.1093/ia/iiae006>
- Reiter, D. (1994). Learning, Realism, and Alliances: The Weight of the Shadow of the Past. *World Politics*, 46(4), 490–526. <https://doi.org/10.2307/2950716>
- Ruggie, J. G. (1992). Multilateralism. Teoksessa C. W. Hughes & Y. M. Lai (toim.), *Security Studies: A reader* (s. 330–338). Routledge.
- Silvasti, T. (2014). Sisällönanalyysi. Teoksessa I. Massa (toim.), *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen* (s. 33–48). Gaudeamus. <https://www.ellibrary.com/book/9789524958325>
- Sus, M. (2024). Exploring the dynamics of policy change in EU security and defence: Policy entrepreneurs behind the Strategic Compass. *West European Politics*, 47(4), 942–966. <https://doi.org/10.1080/01402382.2023.2232704>
- The North Atlantic Treaty*. 4. huhtikuuta 1949. Noudettu 29. huhtikuuta 2024, osoitteesta https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm
- Tiilikainen, T. (2010). The Finnish Neutrality – Its New Forms and Future. Teoksessa L. Goetschel (toim.), *Small States inside and outside the European Union: Interests and Policies* (s. 169–179). Kluwer Academic.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. uud. p.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ulkoministeriö. (2020). *Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko* [Valtioneuvoston julkaisuja 2020:30]. Valtioneuvosto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-876-2>
- Ulkoministeriö. (2022). *Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta* [Valtioneuvoston julkaisuja 2022:18]. Valtioneuvosto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-772-0>
- Vaicekauskaitė, Ž. M. (2017). Security Strategies of Small States in a Changing World. *Journal on Baltic Security*, 3(2), 7–15. <https://doi.org/10.1515/jobs-2017-0006>

- Valtioneuvosto. (2023). *Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023*. [Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58]. Valtioneuvosto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>
- Walt, S. M. (1985). Alliance Formation and the Balance of World Power. *International Security*, 9(4), 3–43. <https://doi.org/10.2307/2538540>
- Wiberg, H. (1987). The Security of Small Nations: Challenges and Defences. *Journal of Peace Research*, 24(4), 339–363. <https://doi.org/10.1177/002234338702400403>
- Winnerstig, M. (2014). Security Policy at Road's End? The Roles of Sweden and Finland in the Nordic-Baltic Defence Cooperation Process. *Lithuanian Annual Strategic Review*, 12(1), 151–172. <https://doi.org/10.2478/lasr-2014-0007>
- Wivel, A. (2005). The Security Challenge of Small EU Member States: Interests, Identity and the Development of the EU as a Security Actor*. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 43(2), 393–412. <https://doi.org/10.1111/j.0021-9886.2005.00561.x>

